دیاریکردنی ئەو هۆکارە گرنگانەی کە کاریگەریان هەیە لەسەر خەرجی بەکاربردنی خێزانی مامۆستایانی کەرتی پەروەردە لە پارێزگای هەولێر لە سالی ٢٠٢٣ دا

پرۆژەی دەرچوون

پێشکەش بە بەشی ئابووری- کۆلێژی کارگیری و ئابووری- زانکۆی سەلاحەدین- هەولێر وەک بەشێک لە پێداویستیەکانی بەدەستهێنانی بروانامەی بەکالۆریۆس لە زانستی ئابووری

ئامادەکردنی

مەهین طیب سمایل لیندا دلزار خالد

هناء محمد حمدامین فاطیمە صالح برایم

بە سەرپەرشتی

د. سارە احمد حسن

٢٠٢٣-٢٠٢٤

ئایەتی قورئانی پیرۆز

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ
وَالْحِسَابَ ۚ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَٰلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ ۚ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴾

صدق الله العظيم

سورة يونس، اية (5)

پێشکەشە بە

- نمونە و مایەی شانازیمان لەم دونیایە... باوکی خۆشەویستمان.
- ئەو کەسەی شەوانە بۆ ئێمە بەخەبەر دەمایەوە و گەنجی خۆی بەسەر دەبرد تا ڕێگاکەمان بۆ ڕووناک بکاتەوە... دایکی خۆشەویستمان.
- ئەو ڕۆحانەی کە ئومێد و زەردەخەنەیان لە ڕۆحماندا چاند...ئەو گوڵانەی بەدەورماندا پێچایەوە...خوشک و برا ئازیزەکانمان.
- هێمای فەزیلەت و سەرچاوەکانی زانست...مامۆستا بەڕێزەکانمان.
- هەموو یادگارییەکانیان لەبیرنەکراون...هاوڕێ و ئازیزانمان.

توێژەران

سوپاس و پێزانین

سوپاس و ستایش بۆ تۆ پەروەردگار، هەمیشە، چونکە تۆ نیعمەتی ژیان و ئیمان و سەبرت پێبەخشیوین.

زۆر سوپاس و پیزانین بۆ مامۆستای سەرپەرشتیار کە کاتی خۆی بۆ ئەم لێکۆڵینەوەیە تەرخان کرد (د. سارە احمد حسن)، کە هاوکارێکیباش بووە بۆ تەواو کردنی ئەم توێژینەوەیە. هەروەها پێویستە سوپاسێکی بێ پایان پێشکەش بە مامۆستایان و کارمەندانی بەشی ئابووری کۆلێژی بەڕێوەبردن و ئابووری بکەین کەوا لە ماوەی خوێندنمان هاوکارمان بوون بۆ گەیشتن بەو قۆناغەی خوێندن.

لیستی ناوەڕۆک

ژ	بابەت	لاپەرە
	لاپەڕەی ناونیشان	ا
	ئایەتی قورئانی پیرۆز	ب
	پێشکەشە بە	ج
	سوپاس و پێزانین	د
	لیستی ناوەرۆک	ە-و
	لیستی خشتەکان، لیستی شێوەکان، لیستی پاشکۆکان	و- ز
	پێشەکی	١
	گرنگی توێژینەوە، گرفتی توێژینەوە، ئامانجەکان، شێوازی توێژینەوە، گریمانەکانی تویژینەوە ، چوار چێوەی توێژینەوە، سەرچاوەی داتاکان.	١-٣
١	بەشی یەکەم لایەنی تیۆری (پێکهاتەکانی خەرجی بەکاربردنی خێزانەکان) ، دەستپێک	٤
١-١	کاریگەری تەمەن لەسەر خەرجی خێزان:	٤
١-٢	باری خێزانداری و ژمارەی منداڵ:	٥
١-٣	شوێنی نیشتەجێبوون:	٥
١-٤	خەرجی خوێندن:	٥
١-٥	شێوازەکانی بەکاربردن و کاریگەری کەلتوری ئابووری:	٦
١-٦	ڕەفتاری بەکاربەر	٦
١-٧	تیۆری هەڵبژاردنی عەقڵانی	٧
١-٨	ئابووری ڕەفتار	٧
١-٩	چین و پێگەی کۆمەڵایەتی	٧
١-١٠	سیاسەتی ئابووری و هۆکارە دەرەکییەکان	٧
١-١١	سیاسەت و ڕێساکانی حکومەت	٧
١-١٢	بارودۆخی ئابووری و هێزەکانی بازاڕ	٨
٢	بەشی دووەم دەرئەنجامە پراکتیکیەکان، دەستپێک	٩
٢-١	**دابەشبوونی مامۆستاکان بە پێی بڕوانامە و سێکتەری کارکردنیان**	٩
٢-٢	**بۆچوونی مامۆستایان دەربارەی کاریگەری هەڵئاوسان لەسەر خەرجیاندا بە پێی سێکتەری کارکردنیان**	١٠
٢-٣	**دابەشبوونی جۆری خوێندنی منداڵی مامۆستاکان بە پێی سێکتەری کارکردنیان**	١١

٢-٤	دابەشبوونی ڕەگەزی مامۆستاکان بە پێی سێکتەری کارکردنیان	١٢
٢-٥	خەملاندنی مۆدێلی خەرجی بە کاربردن بۆ خێزانی مامۆستایان لە پارێزگای هەولێر لە ساڵی ٢٠٢٣-٢٠٢٤	١٧
٢-٦	تێستەکانی دوای خەمڵاندنی مۆدێلی پێوانەیی خەرجی بەکاربردن	٢١
٢-٧	دەرئەنجامەکان	٢٢
٢-٨	راسپاردەکان	٢٣
٢-٩	سەرچاوەکان	٢٥

لیستی خشتەکان

ناونیشان	لاپەرە
خشتەی١ ئاماری وەسفکردن	١١
خشتەی ٢ ئاماری دابەشبوونی مامۆستاکان بە پێی بڕوانامە و سێکتەری کارکردنیان	١٤
خشتەی ٣ بۆچوونی مامۆستایان دەربارەی کاریگەری هەڵئاوسان لەسەر خەرجیاندا به پێی سێکتەری کارکردنیان	١٤
خشتەی ٤ ئاماری دابەشبوونی جۆری خوێندنی منداڵی مامۆستاکان بە پێی سێکتەری کارکردنیان	١٦
خشتەی ٥ ئاماری دابەشبوونی ڕەگەزی مامۆستاکان بە پێی سێکتەری کارکردنیان	١٧
خشتەی ٦ دەرئەنجامی خەملاندنی مۆدێلێ خەرجی بەکاربردن بۆ خیزانی مامۆستایان لە پاریزگای هەولێر لە ساڵی ٢٠٢٤	١٨
خشتەی ٧ تێستی F لە شیکاری ANOVA	١٨
خشتەی ٨ کورتەی مۆدێلی خەملێنراو	١٩
خشتەی ٩ ئاماری پاشماوەکان	٢٠

لیستی شێوەکان

ناونیشان	لاپەرە
شێوەی ١ دابەشبوونی ژمارەو ڕێژەی مامۆستایان بە پێی بڕواناماکانیان	**١٢**
شێوەی ٢ ژمارەو ڕێژەی جۆری خوێندنی مندالّی مامۆستایا	**١٣**
شێوەی ٣ دابەشبوونی سروشتی پاشماوەکانی مۆدێلی خەملّێنراو	**٢٤**

لیستی پاشکۆکان

ناونیشان	لاپەرە
پاشکۆی ١ فۆرمی وەرگرتنی زانیاری سامپڵی توێژینەوەکە	**٢٦**

پێشەکی

خەرجی خێزانی مامۆستایان لە سنووری پارێزگای هەولێر لە ژێر کاریگەری هۆکاری جۆراوجۆردایە . لە وانەیە ئەمانە بریتی بن لە ئاستی داهات ، تێچوی ژیان ،تێچووی خانوبەرە ،تێچووی پەیوەست بە خوێندن و خەرجییەکانی چاودێری تەندروستی . بە شیکردنەوەی ئەم هۆکارانە دەتوانرێت تێروانینێک بۆ ئەو ئاستەنگە داراییانە بدات کە مامۆستایان رووبەروویان دە بێتەوە و بەشداری بکات لە بریاردانی سیاسەتی خەرجی ئاگادارانە بۆ خێزانەکانیان. لە بواری پەروەردە لە پارێزگای هەولێر تێگەیشتن لە داینا میکی خەرجی خێزانی لە نێوان مامۆستایاندا شتێکی سەرەکییە . ئەم تو یژینەوە یە ورد دەبێتەوە لەو هۆکارە گرنگانەی کە دیمەنی دارایی بۆ پەروەردەکاران لە قا لب دەدەن ، بە دواداچون بۆ توخمەکانی وەک داهات تێچووی ژیان خانوبەرە ، تێچووی خوێندن و چاودێری تەندرووستی دەکات . هەلدانەوەی ئەم لا یەنانە نەک هەر ئەو تەحە دایانە رۆشن دەکاتەوە رووبەرووی مامۆستایان دەبێتەوە بەلکو ستراتیژیەکانی پەروەردەکردنی سەقامگیری دارایی لە ناو کەرتی پەروەردە لە هەولێر ئاگاداردەکاتەوە .

لەو شێوە ئالۆزەی کەرتی پەروەردەی پارێزگای هەولێردا هەلوەشاندنەوەی تۆری ئالۆزی فاکتەرەکان کە خەرجی خێزانی مامۆستایان لە قالب دەدەن ، دەبێتە شتێکی زور پێویست. ئەم لێکۆڵینەوە یە هەوڵدەدات ئەو توخمە سەرەکیانە دەستنیشان بکات و تێبگات کە کاریگەرییان لە سەر داینا میکی دارایی لە ناو مالەکانی پەروەردەکاراندا هەیە. پشکنینی ئاستی داهات ، تێچووی ژیان ، تێچووی خانوبەرە خەرجییەکانی خوێندن و تێچووی چاودێری تەندروستی ، تێگەیشتنێکی باش بۆ ئەو تەحەددایانە دەکات کە مامۆستایان رووبەرووی دەبنەوە . بە قولبوونەوە لە هۆکارە چارەنووس سازانە ئامانجمان رۆشنایی بخەینە سەر ئالۆزیەکانی خەرجییەکانی خێزان و بەژداری بکەین لە دارشتنی چارەسەری ئامانجدار بۆ بەهێزکردنی دارایی لە ناو کەرتی پەروەردە لە پارێزگای هەولێر .

گرفتی توێژینەوە

گرفتی خراپی باری ئابوری کاریگەری خراپی داناوە لە سە ر توانست و چالاکی مامۆستایانی کەرتی پەروەردە لە پارێزگای هەولێر بۆیە ئەو گرفتانەی کە لەم توێژینەوەیە دەکرێت تیشک بخرێتە سەریان و چارەسەریان بۆ بدۆزرێتەوە لە ڕێگای دۆزینەوەی وڵامی ئەم پرسیارانەی خوارەوە:

1 .ئایا رولّی داهات چ کاریگە ریەکی دەبێت لە سە ر ژیانی ماموستایان ؟
2 .ئایا خراپی بژیوی ژیانی ماموستایان لە ڕووی کە موچە دوا دە کە وی لە رووی پیشبینی کردنیان وە نە دانی موچە لە کاتی خۆی دەرئەنجامی چۆنی لێدەکەوێتەوە.

3. تێچوونی خەرجی خوێندنی منداڵە کانیان وە پا شە کە وتی زورە ملی لە لایە ن حکومە تی هە ریمی کوردستان بووەتە هۆی دابە زینی ئاستی داهاتی ماموستایانی زانکو.
4. ئایا تەمەن ، ڕەگەز ، و ژمارە ی منداڵ، هەڵئاوسان کاریگەریان لە سە ر خە رجی بە کار بردنی خێزانی مامۆستایان هە یە؟

گرینگی توێژینەوە

گرینگی ئەم توێژینەوە لەوەدایە کە بەدواداچون دەکات دەربارەی خەرجی بەکاربردنی مامۆستایانی کەرتی پەروەردە لەسەر ئاستی پارێزگای هەولێر وە خستنەڕوی هەموو ئەو هۆکارە ڕاستەوخۆو ناڕاستەوخۆیانەی کە گاریکەریان هەیە لەسەر خەرجی بەکاربردنیان. وە دیاری کردنی کاریگەری و گرینگی بابەتی باری خەرجی بەکاربردنی مامۆستایان و کاریگەری لەسەر ژیانی تاکەکانی دیکەی کۆمەڵگا. وە هەروەها بۆ ئەوەی ببێتە سەرچاوەیکی زانستی بۆ لایەنی پەیوەندیدار و توێژەرانی ئەم بوارە بە مەبەستی سوود وەرگرتن لە داهاتوو.

ئامانجی توێژینەوە

ئامانجمان لەم توێژینەوە بە بەکار هێنانی ڕگای شیکردنەوەی ئابووری پێوانەیی هەوڵ دەدەین تیشک بخەینە سەر گرنگترین ئەو فاکتەرانەی کە کاریگەری دەکەنە سەر تێچووی خەرجی بەکاربردنی ژیانی مامۆستایانی کەرتی پەروەردە لە پارێزگای هەولێر لە ساڵی ٢٠٢٣.

شێوازی توێژینەوە

لەم توێژینەوەیەدا تشێوازی شیکاری باسکردن و ژمارەیی و پێوانەیی بەکار هاتوە بە بەکارهێنانی پرۆگرامی SPSS ، لە ڕێگای پەیڕەوکردنی ڕێبازی ئیندەکتیڤ (المنهج الاستقرائي) کە دوای کۆکردنەوەی زانیارییەکان، توێژەر ئەم داتایانە بە شێوەیەکی بەرفراوان شی دەکاتەوە، بەدوای نەخشەکاندا دەگەڕێت لە داتاکاندا بۆ پەرەپێدانی تیۆرێک کە بتوانێت نەخشەکان ڕوون بکاتەوە.

گریمانەکانی توێژینەوە

ئەم توێژینەوەیە چەند گریمانەیەک لە خۆ دەگرێت کە بەم خالانە خراوەتە روو:

- **پەیوەندیەکی راستەوخۆ هەیە لە نێوان داهات و تێچووی خەرجی بەکاربەری خێزانی مامۆستایان.**
- **پەیوەندیەکی ناراستەوخۆ هەیە لەنێوان تەمەنی مامۆستا و خەرجی بەکاربردنی خێزان.**
- **پەیوەندیەکی راستەوخۆ هەیە لە نێوان ئاستی بروانامەی مامۆستا و تێچووی خەرجیەکانیان.**
- **پەیوەندیەکی ناراستەوخۆ هەیە لە نێوان پێشبینی کردنی مامۆستا بۆ پێنەدانی مووچە.**
- **پەیوەندیەکی راستەوخۆ هەیە لە نێوان ئەو مامۆستایانەی کە کاری دیکەیان هەیە جگە لە کاری مامۆستایەتی لەگەل خەرجی بەکاربردنی خێزان زیاتر دەبێت**

چوارچێوەی توێژینەوە

چوارچێوەی ئەم توێژینەوەیە تایبەتە بە پارێزگای هەولێر/ هەرێمی کوردستانی لە ساڵی 2023.

سەرچاوەی داتاکان

سەرچاوەی زانیاری و داتاکانی ئەم لێکۆڵینەوەیە بریتیە لە سامپڵیک کە پێکهاتوە لە 356 مامۆستای خێزاندار کە لە کەرتی پەروەردەی پارێزگای هەولێر کار دەکەن وەکو مامۆستا. لە ڕێگای دابەشکردنی فۆرمی ڕاپرسیەوە کە لە پاشکۆی ژمارە ١ خراوەتە ڕوو.

بەشی یەکەم

لایەنی تیۆری (پێکهاتەکانی خەرجی بەکاربردنی خێزانەکان)

دەستپێک

بەهۆی جۆراوجۆری زۆری کاڵا و خزمەتگوزارییەکانی بەردەست، پشکنینی کڕینی ڕاستەقینەی ماڵەکان تەحەدای پراکتیکی بەرچاو دروست دەکات. بۆ بەراوردکردن لە سەرانسەری ماڵەکاندا، شیکاران پێویستیان بە پوختەیەکی ئەزموونی مانادار هەیە لە ڕەوتی خەرجییەکانی ماڵەکان. یەکێک لەو پوختانە دەتوانرێت لە کارەکانی ماری دۆگلاس سەبارەت بە بەکاربردن پەرەی پێبدرێت. لە کتێبی جیهانی کاڵاکاندا، دۆگلاس و ئیشروود (1979) چوارچێوەیەکیان پێشنیار کرد بۆ ماناکردنی پراکتیکەکانی بەکارهێنانی ماڵەکان کە چەندین تایبەتمەندی گرنگی تیۆری زاوزێی بۆردیۆی هاوبەشە. دۆگلاس و ئیشروود دەیانگوت کە ماڵەکان بەکارهێنان بەکاردەهێنن بۆ پێشخستنی ئامانجە تایبەتەکان. سەرەکیترین ئەمانە خواستی باشترکردنی پێگەی کۆمەڵایەتییە لە ڕێگەی زیادکردنی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ئەندامانی ماڵەوە (Douglas and Ney 1998:54) چەند هۆکارێک هەیە کە کاریگەری دەخاتە سەر خەرجی بەکاربردنی خێزانەکان بە گشتی، لەو هۆکارانە:

1 -1 کاریگەری تەمەن لەسەر خەرجی خێزان:

بە پێی خوێندنەوەیکی زانستی لە ویلایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا لە ساڵی٢٠٠٨ بەتەمەنترین و بچوکترین خاوەن ماڵ کەمترین خەرج دەکەن چونکە داهاتیان کەمترینە. کە خاوەن ماڵەکان

لە خوار تەمەنی ٢٥ ساڵەوە تەنها لەسەدا ٥٨ بەقەد ماڵە ئاساییەکان خەرج دەکەن، لەکاتێکدا خاوەن ماڵەکانی تەمەن ٧٥ ساڵ یان زیاتر لەسەدا ٦٣ بەقەد تێکڕای ماڵەکان خەرج دەکەن.

خاوەن ماڵانی تەمەن ٤٥ بۆ ٥٤ ساڵ بە گشتی زۆرترین خەرج دەکەن، بەڵام ئەوانەی تەمەنیان لە ٣٥ بۆ ٤٤ ساڵدایە لە دواوەن، ئەمەش بەشێکی بەهۆی نرخی سووتەمەنی و بەرزی سوودی خانووبەرەیانەوەیە، کە لەسەدا ٦٢ زیاترە لە سوودی ماڵە ئاساییەکان. گروپە تەمەنییەکانی تر لە هەندێک پۆلدا زیاتر خەرج دەکەن. ، بۆ نموونە خاوەن ماڵانی خوار تەمەنی ٢٥-٣٤ ساڵ زۆر زیاتر لە ئاسایی خەرج دەکەن بۆ کرێ خانوو ، هەروەها بۆ جل و بەرگی کۆرپە و منداڵانی خوار تەمەن ٢ ساڵ. خەرجکردن بۆ جلوبەرگی پیاوان لە گروپی تەمەنی ٣٥ بۆ ٤٤ ساڵان زۆرترینە، لەکاتێکدا خەرجییەکانی خوێندن لە گروپی ٤٥ بۆ ٥٤ ساڵاندا لوتکە. ئەو ماڵانەی کە کەسانی تەمەن ٦٥ بۆ ٧٤ ساڵ سەرپەرشتی دەکرێن زۆرترین خەرجیان بۆ چاودێری تەندروستی دەکەن، لەنێویاندا بیمەی تەندروستی. ئەمریکییەکانی تەمەن ٧٥ ساڵ یان زیاتر لە هەموو گروپە تەمەنییەکانی دیکە زیاتر لە بەشداریکردنی نەختینەیی خەرجی دەکەن (Inc, 2010b).

٢-١ باری خێزانداری و ژمارەی منداڵ:

ئەو کەسانەی هاوسەرگیریان کردوە خەرجی بەکاربردنیان زیاترە لە کەسە سەڵتەکان. کە بە پلەی یەکەم دەگەڕێتەوە بۆ بڕی زیاتری داهات لە ماڵەکەدا بە هۆی ئەوەی ئەگەری زۆرە کە هەردوو هاوسەرەکە کار بکەن وە و ئەوانەی کە منداڵیان لە ماڵەوە هەیە خەرجیان زیاترە . خەرجی زیاتر دەروات بە تایبەتی بۆ بەرهەم و خزمەتگوزارییەکانی پێویست بۆ کرێکاران و فەرمانبەران وەک خواردنی دوور لە ماڵەوە، جل و بەرگی ژن و پیاو، و گواستنەوە.

ئەو هاوسەرانەی هاوسەرگیریان کردووە کە منداڵیان لە خوار تەمەنی ١٨ ساڵەوەیە، شێوازی خەرجکردنی جیاوازیان هەیە. ئەو هاوسەرانەی کە منداڵی تەمەنی خوێندنیان هەیە، بە ڕێژەی لەسەدا ٤٤ زیاتر لە ماڵە ئاساییەکان بە گشتی خەرج دەکەن. بەڕێژەی لەسەدا ٦٣ زیاتر لە ماڵە ئاساییەکان بۆ شیر و لەسەدا ٦٢ زیاتر بۆ دانەوێڵە خەرج دەکەن. ئەوان زیاتر لە دوو هێندەی تێکڕا خەرج دەکەن بۆ کرێ و وەرگرتن لە بۆنە وەرزشییەکان و زۆر زیاتر لە سێ هێندەی تێکڕا بۆ جل و بەرگی منداڵان خەرج دەکەن (Inc, 2010b).

٣-١ شوێنی نیشتەجێبوون:

شوێنی نیشتەجێبوون کاریگەری زۆر گرنگی هەیە لەسەر خەرجی خێزانەکان. بە تایبەتی لەسەر ئەوانەی زۆرترین خەرجی بەرچاو بۆ سوودی خانووبەرە و کرێ دەکەن بە بەراورد لەگەڵ ئەو خێزانانەی کە خاوەن ماڵی خۆیانن.

بەکارهێنەرانی غازی سروشتی یان نەوت یان خەڵوز یاخود کارەبا، کە ئایا چی بەرهەمێکی سووتەمەنی بە زۆری بەرهەمدێت نزیک لە و شوێنەی کە لێی نیشتەجێن بە مەبەستی کەمکردنەوەی تێچووی سووتەمەنی.

٤-١ خەرجی خوێندن:

لەبەر ئەوەی وا باوە کە دەرچووانی کۆلێژ زۆرترین داهاتیان هەیە، خەرجییەکانیان زۆر لە سەرووی ئاستی ئاساییەوەیە بە تایبەتی خوێندن لە زانکۆ تایبەتەکان. ئەو ماڵانەی کە دەرچووانی کۆلێژ سەرۆکایەتیان دەکەن خەرجیان زیاترە لە ماڵە ئاساییەکان. لەبەرامبەردا ئەو ماڵانەی سەرپەرشتیی ئەو کەسانە دەکەن کە خوێندنی ئامادەییان تەواو نەکردووە، خەرجیان کەمترە لەڕووی ئەوەی کرێی هاتوچۆ بۆ کۆلێژ و باشە ناوەخۆیی و خواردنیان زۆر کەمترە جگە لە تێچووی خوێندنەکە خۆی.

١-٥ شێوازەکانی بەکاربردن و کاریگەری کەلتوری ئابووری:

بەکاربردن وەک پرۆسەیەکی مەبەستدار و ستراتیژی چەمکسازی دەکرێت کە تیایدا بەکاربەران بە ئاگادارییەوە هاوسەنگی لە نێوان ئامانجە پراکتیکییە کێبڕکێکارەکاندا دروست دەکات (Douglas and Ney 1998:53–58) . گرنگیدان بە مەیلی ناوەکی، بۆردیۆ دەبێتە هۆی ئەوەی کە پرۆسەی کولتووری و گۆڕانکاری لە سەلیقەدا لە پێشینەدا بێت. گرنگیدان بە بەدواداچوونی هۆشیارانەی ئامانجەکان بە بەکارهێنانی ئامرازە سنووردارەکان، دۆگلاس بەرەو ئەنترۆپۆلۆژیای ئابووری بەکاربردن دەبات کە سەرنجی لەسەر خەرجکردنی ڕاستەقینە بێت.

هەرچەندە تام و چێژ و مەیلی بە باشترین شێوە بە بەکارهێنانی داتای ئاستی تاکەکەسی لێکۆڵینەوەی لەسەر دەکرێت، بەڵام تیۆری دۆگلاس لە ئاستیماڵدا پەرەی پێدراوە. دۆگلاس دەڵێت ماڵەکان ڕۆڵێکی هاوشێوەی کۆمپانیاکان لە بازاڕەکانی بەرهەمهێناندا دەگێڕن. بەڵام ماڵەکان لەبری ئەوەی لە ڕێگەی بەرهەمهێنان و ئاڵوگۆڕەوە بەدوای قازانجدا بگەڕێن، بەدوای پێگەی کۆمەڵایەتیدا دەگەڕێن لە ڕێگەی بەکاربردنەوە. بە سەرنجدان بەوەی کە خەرجکردن پرۆسەیەکی ئاستی ماڵە کە پشت بە کارلێکە ئاڵۆزەکانی نێوان ئەندامانی ماڵ دەبەستێت (Kornrich and Furstenberg 2013; Treas and de Ruijter 2008) ، و کە زانیارییەکانی خەرجییەکان بەزۆری تەنها لە ئاستی ماڵەکاندا کۆدەکرێنەوە، ئەم گرنگیدانە لەسەر ئاستی ماڵ بەسوودە. شیکارییە ئەزموونییەکانی خەرجکردن بە شێوەیەک زەمینەسازی دەکات کە تیۆرییەکی بنەمادار بە پەسەندکردن لەسەر ئاستی تاک ناتوانێت.

دۆگلاس پێشنیاری ئەوە دەکات کە لە بەکاربردن بکۆڵێتەوە بە پشکنینی شێوازەکانی خەرجکردن لە سەرانسەری چەند پۆلێکی فراوان و کارایی پێناسەکراوی کاڵا و خزمەتگوزارییەکان. بۆیە لەم توێژینەوەیەدا هەوڵ دراوە کە ئەو هۆکارە گرنگانە بخرێنەڕوو کە کاریگەریان هەیە لەسەر خەرجی خێزانەکانی توێژی مامۆستایان لە پارێزگای هەولێر(Charron-Chénier, 201) .

١-٦ ڕەفتاری بەکاربەر

تیۆری ڕەفتاری بەکاربەر ئەو بەردی بنەڕەتی پێکدەهێنێت کە تێگەیشتنمان لە شێوازەکانی بەکاربردن لەسەری بنیات نراوە. لە ناوەڕۆکی خۆیدا، ئەم تیۆرییە گریمانە دەکات کە تاک و ماڵەکان بڕیاری بەکاربردن دەدەن لەسەر بنەمای یارییەکی ئاڵۆزی هۆکارەکان، لەوانەش پەسەندکردن، سنووردارکردن و کاریگەرییە دەرەکییەکان. لە چوارچێوەی مامۆستایانی پەروەردەی پارێزگای هەولێردا، ئەم تیۆرییە وەکو چاویلکەیەک کاردەکات کە لەڕێگەیەوە دەتوانین بەدواداچوون بۆ بزوێنەری خەرجییەکانی بەکاربردنیان بکەین (حمد، ٢٠٢٠، ٨٩)

١-٧ تیۆری هەڵبژاردنی عەقڵانی

تیۆری هەڵبژاردنی عەقڵانی پێی وایە کە تاکەکان بڕیاری عەقڵانی دەدەن بە سەنگکردنی تێچوون و سوودەکانی هەڵبژاردنە جیاوازەکان و هەڵبژاردنی ئەو بژاردەیە کە زۆرترین سوودیان هەبێت. ئەم تیۆرییە کە بۆ ڕەفتاری بەکاربردنی مامۆستایانی پەروەردە بەکاردەهێنرێت، پێشنیاری ئەوە دەکات کە بڕیارەکانی خەرجکردنیان بەهۆی ڕەچاوکردنی عەقڵانییەوە دەجووڵێت، بە لەبەرچاوگرتنی هۆکارەکانی وەک نرخ، ئاستی داهات و ئارەزووەکانی کەسی (خضر، ٢٠١٩، ٥٤)

١-٨ئابووری ڕەفتار

لە کاتێکدا تیۆری ئابووریی نەریتی وا گریمانە دەکات کە تاکەکان ئەکتەری عەقڵانین، ئابووری ڕەفتار دان بەوەدا دەنێت کە بڕیاردانی مرۆڤ زۆرجار لە ژێر کاریگەری لایەنگری مەعریفی و زانستی زانیاریدایە. مامۆستایانی پەروەردە لە پارێزگای هەولێر لەوانەیە لە بڕیارەکانی بەکاربردنیاندا لایەنگری ڕەفتاری پیشان بدەن، وەکو ڕقبوونەوە لە زیان، لایەنگریی ئێستا، یان کاریگەری کۆمەڵایەتی، کە دەتوانێت لە پێشبینییەکانی مۆدێلە ئابوورییە تەقلیدییەکانەوە لابدات (صالح، ٢٠١٧، ١٢٣)

1- ٩چین و پێگەی کۆمەڵایەتی

چین و پێگەی کۆمەڵایەتی دەتوانێت کاریگەری لەسەر ڕەفتاری بەکاربردن هەبێت بە ئاماژەدان بە ناسنامەی کۆمەڵایەتی مرۆڤ و جیاکردنەوەی تاکەکان لەناو کۆمەڵگادا. مامۆستایانی پەروەردە لەوانەیە بەشداری بەکاربردنی بەرچاو بکەن، کە بەهۆیەوە بە شێوەیەکی بەرچاو سامان و پێگەی کۆمەڵایەتی خۆیان لە ڕێگەی هەڵبژاردنی بەکاربردنەوەیانەوە پیشان دەدەن، وەک کڕینی کاڵای لوکس یان بەشداریکردن لە چالاکییە کات بەسەربردنە تایبەتەکاندا (حمید، ٢٠١٥، ٥٧)

١-١٠ سیاسەتی ئابووری و هۆکارە دەرەکییەکان

هۆکارە دەرەکییەکان، لەوانەش سیاسەتەکانی حکومەت، بارودۆخی ئابووری و هێزەکانی بازاڕ، کاریگەرییەکی بەرچاویان لەسەر شێوازەکانی بەکاربردن هەیە. مامۆستایانی پەروەردە لە پارێزگای هەولێر ملکەچی کۆمەڵێک سیاسەتی ئابووری و هێزی دەرەکین کە ڕەفتاری بەکاربردنیان لە قاڵب دەدەن (علي، ٢٠١٤، ٨٩)

١١-١ سیاسەت و ڕێساکانی حکومەت

سیاسەتەکانی حکومەت، وەکوو باجدان، یارمەتییەکان و بەرنامەکانی چاودێری کۆمەڵایەتی، دەتوانن ڕاستەوخۆ کاریگەرییان لەسەر داهاتی خاوەن ماڵ و توانای کڕینی ماڵەکان هەبێت. گۆڕانکاری لە ڕێژەی باج یان جێبەجێکردنی بەرنامەکانی یارمەتی کۆمەڵایەتی ڕەنگە کاریگەری لەسەر بڕیارەکانی بەکاربردنی مامۆستایانی پەروەردە هەبێت، کاریگەری لەسەر شێوازی خەرجییەکانیان لەسەر کاڵا و خزمەتگوزارییە جیاوازەکان هەبێت (عبد الرحمن، ٢٠١٣، ١٠٣)

١٢-١ بارودۆخی ئابووری و هێزەکانی بازاڕ

بارودۆخی ئابووری وەک هەڵاوسان و بێکاری و گەشەی ئابووری دەتوانێت کاریگەری لەسەر متمانەی بەکاربەران و ڕەفتاری خەرجکردن هەبێت. مامۆستایانی پەروەردە دەتوانن شێوازی بەکاربردنەکانیان ڕێکبخەن لە وەڵامی گۆڕانکارییەکانی بارودۆخی ئابووریدا، وەک کەمکردنەوەی خەرجییە ئیختیارییەکان لە ماوەی نادڵنیایی ئابووریدا یان زیادکردنی بەکاربردن لە کاتی خۆشگوزەرانیدا (عباس، ٢٠١٢، ٩١)

بەشی دووەم
دەرئەنجامە پراکتیکیەکان

دەستپێک

بە مەبەستی بەدەستهێنانی ئامانجەکانی ئەم بەشەی توێژینەوەکە لایەنی پراکتیکی شیکاری بۆ دوو جۆر گۆڕاو دەکات، کە بریتین لە گۆڕاوی ژمارەیی وە گۆڕاوی جۆری کە بە شێوازی کۆد کردن بۆ نموونە گۆڕاوی ڕەگەز (١ بۆ نێر ، ٢ بۆ مێ) داخڵ کراون لە بەرنامەی SPSS 21 . سەرەتا ئاماری وەسفکردن بۆ هەموو گۆڕاوەکان ئەنجامدراوە، دوایی ئاماری یەکتربڕ. دواتر خەملاندنی مۆدێلی خەرجی بەکاربردن بۆ خێزانی مامۆستایان، وە لە کۆتاییدا تاقیکردنەوەی پشتڕاستکردنەوەی دروستی مۆدێلە خەملێنراوەکە ئەنجامدراون.

٢-١ ئاماری وەسفکردن

لە خشتەی ژمارەی(1)دا ئاماری وەسفکردن بەگوێرەی تەمەن، ساڵانی خزمەت، ژمارەی منداڵان، مووچەی مانگانە، بڕوانامە، سیکتەری کارکردن ، ڕەگەز، دواکەوتنی مووچە، هەڵئاوسان و جۆری خوێندنی منداڵ بۆ سامپڵێک وەرگیراوە کە پێکهاتوە لە (356)مامۆستای خێزاندار سەر بە کەرتی پەروەردەی پارێزگای هەولێر.

خشتەی١ ئاماری وەسفکردن

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
تەمەن	356	.00	64.00	13757.00	38.6433	8.76190	-.173	.129	1.299	.258
ساڵانی خزمەت	356	.00	40.00	4964.00	13.9438	7.79868	.574	.129	.299	.258
ژمارەی مندال	356	.00	8.00	1007.00	2.8287	1.69884	.343	.129	-.235	.258
موجەی مانگانە	356	60000.0	12500000	358680000	1007528.08	1426888.12	6.279	.129	40.722	.258
بروانامە	355	.00	4.00	423.00	1.1915	.63995	3.124	.129	9.939	.258
سێکتەری کارکردن	356	1.00	2.00	569.00	1.5983	.49093	-.403	.129	-1.848	.258

ڕەگەز	356	1.00	2.00	683.00	1.9185	.27393	-3.073	.129	7.486	.258
دواکەوتنی موجە	356	.00	1.00	352.00	.9888	.10555	-9.314	.129	85.220	.258
هەلاوسان	356	.00	1.00	342.00	.9607	.19464	-4.760	.129	20.777	.258
جۆری خویندنی مندال	356	1.00	2.00	503.00	1.4129	.49305	.355	.129	-1.884	.258
Valid N (listwise)	355									

سەرچاوە: هەژمار کراوە لە لایەن توێژەرانەوە، ٢٠٢٤.

٢-١-١ تەمەن :

ئەو مامۆستایانەی کە سامپڵ وەرمان گرتووە بەرزترین تەمەن (64) سال نزمترین تەمەن سفرە تێکرایی تەمەن (mean) بەشداربووان سامپڵەکە (38.4) لە کۆی (356) مامۆستا

standard deviation (انحراف معیاری (تەمەن 8.76 وە ،کەمترە لە تێکرایی تەمەن (mean) بۆیە دەکرێت بڕیار بدەین کە داتای تەمەن بە شێوەیکی سروشتی دابەش بووە

Skewness :ئەو داتایە شێوازی سروشتی وەرگرە بە شێوەی چەرس وەرگرتووە هەندێک جار بە چەرس دەرناکەوێت توزێک لوول دەخوات چەرەس بۆ لای راست یان بە لای چەپ زیاتر پێ دەلین Skewness تەمەن دەکاتە (0.173-) لەیەک بچووکترە لە نێوان (-1___+1) تەمەن داتا بەشێوەی سروشتی دابەش بووە هەتا تەماشایی (Kurtosis) بکەی.

Kurtosis :دابەشکردنی داتا جەند بەرەو لای کلکەکان ئەو چەرەس دابەش بووە چەرەس شێوازی لای سەرەوە ئەو چەرەسە خرە ئەولا ئەو لا دێتە خوارەوە (کلک لای راست بەرەو لای چەپ) (Kurtosis)پێ دەلێن ئەو چەرەسە دابەش بووە بەلای راست Kurtosis 1.299 لەتەمەن دەکاتە 1.299

٢-١-٢ سالانی خزمەت:

ئەو کەسانە کە سامپل وەرمان گرتووە بەرزترین سالانی خزمەت کە (40) سال نزمترین سالانی خزمەت سفرە تێکرایی سالانی خزمەت (mean)بەشداربووان سامپل (13.94) لە کۆی سامپل (356) سامپل پێک هاتووە

standard deviation:سالانی خزمەت دەکاتە (7.79)کەمترە لە تێکرایی سالانی خزمەت واتا داتاکەی وا پیشان دەدات بە شێوەیکی سروشتی دابەش بووە

Skewness ئەو داتایە شێوازی سروشتی وەرگرە بە شێوەی چەرس وەرگرتووە هەندێک جار بە چەرس دەرناکەوێت توزێک لوول دەخوات چەرەس بۆ لای راست یان بە لای چەپ زیاتر پێ دەلین Skewness سالآنی خزمەت دەکاتە (0.574) لەیەک بچووکترە دەکەوێتە نیوان(+1_1-)

Kurtosis: دابەشکردنی داتا جەند بەرەو لای کلکەکان ئەو چەرەس دابەش بووە چەرەس شێوازی لای سەرەوە ئەو چەرەسە خرە ئەولا ئەو لا دێتە خوارەوە (کلک لای راست بەرەو لای چەپ) (Kurtosis)پێ دەلێن ئەو چەرەسە دابەش بووە بەلای راست سالآنی خزمەت لە Kurtosisدەکاتە (0.299) دەکەوێتە نیوان (+3_3-)

٢-١-٣ژمارەی منداڵان:

ئەو کەسانە کە سامپل وەرمان گرتووە زۆرترین ژمارەی منداڵان کە (8) کەمترین ژمارەی منداڵان سفرە تێکرایی ژمارەی منداڵان (mean)بەشداربووان سامپل (2.82) لە کۆی سامپل (356) سامپل پێک هاتووە.

Skewnessژمارەی منداڵان دەکاتە (0.574) لەیەک بچووکترە دەکەوێتە نیوان (-1_1+). هەروەها ژمارەی منداڵان لە Kurtosis دەکاتە (235 .-)دەکەوێتە نیوان(+3_3-)

٢-١-٤مووچەی مانگانە:

ئەو کەسانە کە سامپل وەرمان گرتووە زۆرترین مووچەی مانگانە کە (12500000) کەمترین مووچەی مانگانە (60000.0)تێکرایی مووچەی مانگانە (mean)بەشداربووان سامپل (1007528.08) لە کۆی سامپل (356) سامپل پێک هاتووە

standard deviation: مووچەی مانگانە دەکاتە (1426888.12)کەمترین تێکرایی مووچەی مانگانە (mean) لە standard deviation داتاکەی وا پیشان دەدات بە سروشتی دابەش کراوە مووچەی مانگانە لە Sequence دەکاتە (6.279) هەروەها مووچەی مانگانە لە Kurtosisدەکاتە (40.722)

٢-١-٥بڕوانامە:

بڕوانامەی مامۆستایان بە کۆد ژمارەی بۆ دانراوە ١ تا ٤، کە ژمارە ١ هەڵگری دپلۆمن، ٢ بکالۆریۆس، ٣ ماستەر، وە ٤ دکتۆرا

شێوەی ژمارەی (١) دابەشبوونی ژمارەو رێژەی مامۆستایان بە پێی بڕواناماکانیان (دبلوم و بەکالوریوس و ماستەر و دکتورا) بومان دەردەکەویت کەوا ئەو ماموستایانەی بەکالوریوسیان هەیە 20 کەسن لە کۆی 356 ماموستا دەگاتە رێژەی 5.62% وکەوا ئەو ماموستایانەی ماستەریان هەیە 11 کەسن بە ریژەی 3.09% هەروەها لە ریژەی 2.81% دەکاتە 10 ماموستای هەلکری بروانامەی دکتورا لە کوتاییدا زورترین هەلگری بروانامەی دبلوم نزیکەیی 315 ماموستانە بە ریژەی 88.48% کە زۆرینەی سامپڵی توێژینەوەکە پێک دێنن.

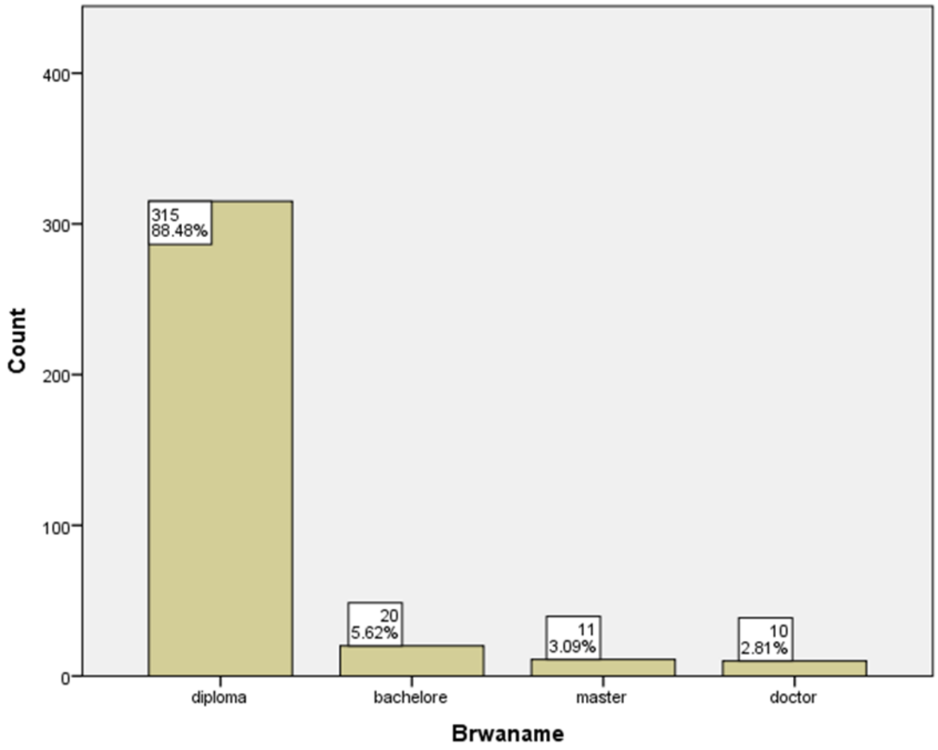

شێوەی ١ دابەشبوونی ژمارەو ڕێژەی مامۆستایان بە پێی بڕواناماکانیان
سەرچاوە : وێنە کراوە لە لایەن توێژەرانەوە، ٢٠٢٤

٢-١-٦ سیکتەری کارکردن:
سێکتەری کارکردنی مامۆستایان سێ کۆد ژمارەیی هەیە، ١ بۆ سێکتەری حکومی، ٢ بۆ ناحکومی وە ٣ بۆ هەردوکیان

٢-١-٧ڕەگەز:
ڕەگەزی مامۆستایان بە دوو کۆد دانراوە ١ بۆ نێر، وە ٢ بۆ مێ

٢-١-٨دواکەوتنی مووچە:
ئەو گۆڕاوەش دوو کۆدی ژمارەیی بۆ دنراوە، ١ دواکەوتنی موچە کاریگری هەیە لەسەر خەرجی بەکاربردنیان، وە ٢ دواکەوتنی موچە کاریگری نییە لەسەر خەرجی بەکاربردنیان کە زۆرینەی مامۆستایان ڕایان وایە کە دواکەوتنی موچە کاریگری هەیە لەسەر خەرجی بەکاربردنیان

٢-١-٩ كاریگەری هەلئاوسان :

ئەو مامۆستایانەی کە سامپڵمان بۆ وەرگرتووە زۆرترینان ڕایان وایە کە هەلئاوسان کاریگری هەیە لەسەر خەرجی بەکاربردنیان

٢-١-١٠جۆری خوێندنی منداڵ:

ئەم فاکتەرە سێ کۆدی ژمارەیی بۆ دانراوە ١ بۆ حکومی، ٢ بۆ تایبەت، ٣ بۆ ناخوێنن .تەماشای شێوەی ٢ بکە

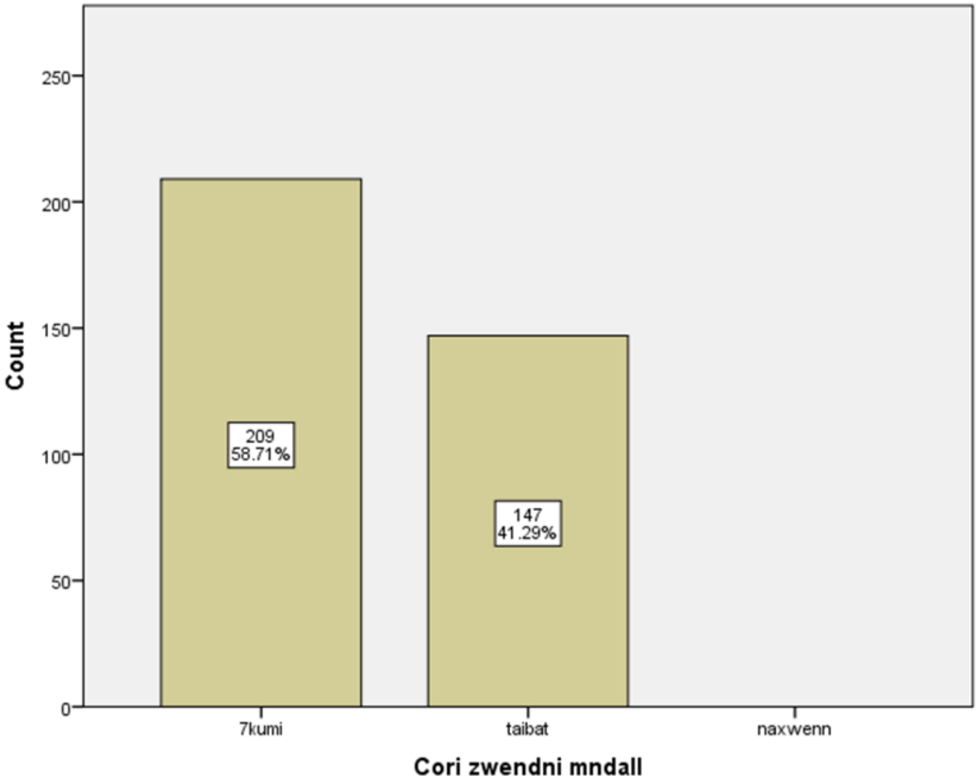

شێوەی ٢ ژمارەو ڕێژەی جۆری خوێندنی منداڵی مامۆستایان

سەرچاوە : وێنە کراوە لە لایەن توێژەرانەوە، ٢٠٢٤

شێوەی (٢) ژمارەو ڕێژەی جۆری خوێندنی منداڵی مامۆستایان (حکومی و تایبەت وناخوێنی) 147 ماموستا منداڵەکانیان لە خویندنی تایبت دەخوینن بە ڕیژەی 41.29 % کاتیک بەراورد بکریت لەکەل 209 مامۆستا کە منداڵەکانیان لە خوێندنی حکومین کە دەکاتە بە ڕیژەی 58.71% بۆیە زۆرینە ڕیژە ماموستاکان مندالەکانی لە مەکتەبی حکومیە.

٢-٢ دابەشبوونی مامۆستاکان بە پێی بڕوانامە و سێکتەری کارکردنیان:

خشتەی ٢ ئاماری دابەشبوونی مامۆستاکان بە پێی بڕوانامە و سێکتەری کارکردنیان

		بروانامە				Total
		دبلۆم	بەکالریوس	ماستەر	دکتۆرا	
سێکتەری کارکردن	حکومی	130	5	6	2	143
	ناحکومی	185	15	5	8	213
Total		315	20	11	10	356

سەرچاوە : هەژمار کراوە لە لایەن توێژەرانەوە، ٢٠٢٤

خشتەی ٢ هەموو ئەو بروانامانە لەخۆ دەگری کە دبلۆم بە کالەیۆرس ماستەر دکتۆرا وە سیکتەری کارکردنیان کە حکومی و ناحکوکمی لەخۆ دەگری وە ئاماری یەکتر برە لەبەینی دوو گۆڕاو. بۆ نموونە ئەو مامۆستایانەی کە لە سێکتەری حکومی کار دەکەن ژمارەیان١٤٣ مامۆستایە کە ١٣٠ کەسیان هەڵگری بڕوانامەی دپلۆمن. ٥ مامۆستا هەڵگری بەکالۆریۆسن، ٦ ماستەر، وە تەنها ٢ دکتۆرا.

لە کاتێکدا ئەو مامۆستایانەی لە سێکتەر ناحکومی کار دەکەن کە بریتێن لە ٢١٣ مامۆستا کە ١٨٥ هەڵگری بڕوانامەی دپلۆمن. ١٥ مامۆستا هەڵگری بەکالۆریۆسن، ٥ ماستەر، وە ٨ مامۆستا هەڵگری بڕوانامەی دکتۆران.

٢-٣ بۆچوونی مامۆستایان دەربارەی کاریگەری هەڵئاوسان لەسەر خەرجیاندا بە پێی سێکتەری کارکردنیان:

لە خشتەي ژمارة 3 بؤچوني ماموستايان دةربارةي كاريگةري هةلئاوسان لةسةر خةرجياندا بةپيي سيكتةري كاركردنيان دا خراوەتە ڕوو.

خشتەی ٣ بۆچوونی مامۆستایان دەربارەی کاریگەری هەڵئاوسان لەسەر خەرجیاندا بە پێی سێکتەری کارکردنیان

		هەڵاوسان		Total
		نەخێر	بەڵێ	
سێکتەری کارکردن	حکومی	8	135	143
	ناحکومی	6	207	213
Total		14	342	356

سەرچاوە : هەژمار کراوە لە لایەن توێژەرانەوە، ٢٠٢٤

كاريگةري هةلئاوسان لةسةر خةرجي بة پيي سيكتةري كاركردنيان ئةو كةسانةي كة لة حكومي نا حكومي يش دةكةن وة بة بةلي يان نةخير جواب دةدةن وة 8 ماموستا لة حكومي يش دةكةن كةبة نةخير جوابيان داوة وة 135ماموستا بة بةلي جوابايانداوة وة total هةردووكيان 143كةسن بةلام هةلئاوساني ناحكومي 6ماموستا بة نةخير جوابايان داوة وة 207 ماموستا بة بةلي جوابيان داوة وة total هةردووكيان 213ماموستا بون وة total نةخير 14 وة بةلي 342وة totalهةردووكيان 356ماموستاية

٤-٢ دابەشبوونی جۆری خوێندنی منداڵی مامۆستاكان بە پێی سێكتەری كاركردنیان:

خشتةي ژمارة 4 ئاماري دابةشبوني جؤري خويندني مندالي ماموستاكان بة پيي سيكتةري كاركردنيان

خشتەی ٤ ئاماری دابەشبوونی جۆری خوێندنی منداڵی مامۆستاكان بە پێی سێكتەری كاركردنیان

		جۆری خوێندنی مندال		Total
		حكومی	تایبەت	
سێكتەری كاركردن	حكومی	83	60	143
	ناحكومی	126	87	213
Total		209	147	356

سەرچاوە : هەژمار كراوە لە لایەن توێژەرانەوە، ٢٠٢٤

83 ماموستا مندالةكانيان لةخويندني حكومي دةخوينن خؤشيان لة حكومي كاردةكةن بةلام 60ماموستا لة كةرتي حكومي كاردةكةن كة مندالةكانيان لة كةرتي تايبةت دةخوينن وة total هةردووكيان 143كةسن بةلام ئةو ماموستايانةي كة سيكتةري كاركردنيان لة ناحكومي ييش دةكةن 126 ماموستا كة مندالةكانيان لة كةرتي حكومي دةخوينن بةلام 87 كةسيش دةلي كة مندالةكانيان لة كةرتي تايبةت دةخوينن total هةردووكيان213 كةسة وة total ئةو خويندكارانةي كة لة كةرتي حكومي دةخوينن 209كةسة بةلام total تايبةت 147وة total هةردووكيان پيكةوة 356ماموستاية

٥-٢ دابەشبوونی رەگەزی مامۆستاكان بە پێی سێكتەری كاركردنیان:

خشتەی (٥) ئاماری دابەشبونی مامۆستایان بە پێی سێكتەری كاركردنیان ئەو مامۆستایانەی كە لە وە كەرتی حوكمی كاردەكەن لە كۆی (١٤٣) مامۆستا (٧) مامۆستا نێرە وە (١٣٦) مامۆستا مێیە

ئەوانەی لە کەرتی ناحوکمی کاردەکەن لە کۆی (٢١٣) مامۆستا (٢٢) مامۆستا نێرە وە (١٩١) مامۆستا مێیە.

خشتەی ٥ ئاماری دابەشبوونی ڕەگەزی مامۆستاکان بە پێی سێکتەری کارکردنیان

		ڕەگەز		Total
		نێر	مێ	
سێکتەری کارکردن	حکومی	7	136	143
	ناحکومی	22	191	213
Total		29	327	356

سەرچاوە : هەژمار کراوە لە لایەن توێژەرانەوە، ٢٠٢٤

لە کۆتایدا دەگەینە ئەو دەرئەنجامەی لە کۆی (٣٥٦) مامۆستا کە (٢٩) مامۆستا نێرە (٣٢٧) مامۆستا مێیە ئەمە بە پێی سێکتەری کارکردنی مامۆستایان

٢-٦ خەملاندنی مۆدێلی خەرجی بە کاربردن بۆ خێزانی مامۆستایان لە پارێزگای هەولێر لە ساڵی ٢٠٢٣-٢٠٢٤ :

لە خشتەی (٦) دا چەند گۆڕاوێکی سەربەخۆمان هەڵبژاردوە بۆ ئەوەی بزانین ئایا کاریگەریان هەیە لەسەر خەرجی بەکاربردنی مامۆستایان یان نا، دانە بە دانەی ئەو گۆڕاوانە باس دەکەین وەڕێژەی سەدیمان تێدا بە کار هێناوە لە ڕێگای ln بە مەبەستی دابەش بونێکی سروشتی سەبارەت بە پاشماوەکانی (بواقی) مۆدێلە خەملێنراوەکە.

خشتەی ٦ دەرئەنجامی خەملاندنی مۆدێلی خەرجی بەکاربردن بۆ خێزانی مامۆستایان لە پارێزگای هەولێر لە ساڵی ٢٠٢٤

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95.0% Confidence Interval for B		Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound	Tolerance	VIF
1 (Constant)	8.756	.774		11.307	.000	7.233	10.279		
سالانی خزمەت	.015	.004	.190	3.711	.000	.007	.024	.880	1.136
کۆی داهاتی مانگانە	.281	.056	.259	5.029	.000	.171	.391	.874	1.144

بروانامەی ماستەر	-.300	.179	-.082	-1.670	.096	-.652	.053	.959	1.043
بروانامەی بەکالریوس	-.349	.141	-.127	-2.473	.014	-.627	-.071	.875	1.143
سێکەتەری کارکر	-.144	.065	-.110	-2.224	.027	-.271	-.017	.936	1.068
رەگەزی مێ	-.251	.121	-.109	-2.081	.038	-.489	-.014	.848	1.180
جۆری خوێندنی مندال حکومی	.266	.063	.207	4.211	.000	.142	.390	.956	1.046

سەرچاوە : هەژمار کراوە لە لایەن توێژەرانەوە، ٢٠٢٤

٢-٦-١ جۆری پەیوەندی لە نێوان گۆڕاوەکان:

ب١/ سالانی خزمەت

دەرکەوت کە پەیوەندی ڕاستاوانەی هەیە لەگەڵ خەرجی بەکاربردنی مامۆستایان کە خەرجی مامۆستایان زیاد دەکات بە ڕێژەی 1.5% بە هۆی زیاد بونی یەک ساڵ خزمەت

ب٢/ کۆی داهاتی مانگانە

کە پەیوەندی ڕاستەوانە هەیە لەگەڵ خەرجی مامۆستایان ئەگەر داهاتی مانگانە زیاد بوو بە ڕێژەی 1% ئەوا خەرجی خێزانی مامۆستایان زیاد دەکات بە ڕێژەی 0.28% واتا لاری سنورەکی بەکاربردن.

ب٣/ بروانامەی ماستەر

ئەو مامۆستایانەی کە هەڵگری بڕوانامەی ماستەرن بە ڕێژەی 3% خەرجیان کەمترە بە بەراورد لەگەل ئەو مامۆستایانەی کە هەڵگری بڕوانامەی دکتۆران، لەبەر ئەوەی بڕوانامەی دکتۆرا وەک گۆڕاوی جۆری بنچینە دانراوە.

ب٤/ بروانامەی بەکالریوس

ئەو مامۆستایانەی کە هەلگری بڕوانامەی بە کالۆریۆسن بە ڕێژەی 3.4% خەرجیان کەمترە بە بەراورد لەگەڵ ئەو مامۆستایانەی کە هەڵگری بڕوانامەی دکتۆران

ب٥/ سێکتەری کارکردنی حکومی

پەیوەندی پێچەوانەی هەیە لەکەل خەرجی بە کاربردن بە جۆرێک ئەو مامۆستایانەی کە بە تەنیا لە کەرتی هکومی کار دەکەن بە ڕێژەی 1.4% خەرجیان کەمترە بە بەراورد لەکەڵ ئەو مامۆستایانەی کە لە هەردو کەرت کار دەکەن (گۆڕاوی بنچینە)

ب٦/ رەگەزی مێ

پەیوەندی پێچەوانەی هەیە لەکەل خەرجی مامۆستایان بە جۆرێک کە خەرجی بەکاربردن لە لەیەن ڕەگەزی مێ بە ڕێژەی 2.5% کەمترە بە بەراورد لەگەل خەرجی ڕەگەزی نێر(گۆڕاوی بنچینە)

ب/٧ جۆری خوێندنی مندال/ حکومی

پەیوەندی ڕاستەوخۆی هەیە لەگەڵ خەرجی بەکاربردنی خێزان بە جۆرێک خەرجی ئەو خێزانانەی کە مندالیان دەخوێنێت بە ڕێژەی 2.6% زیاترە بە بەراورد لەکەل ئەو خێزانانەی کە مندالیان ناخوێنێت (گۆڕاوی بنچینە)

٢-٦-٢ شیکردنەوەی T-test بۆ هەر گۆڕاوێک:

ا. سالانی خزمەت T-test

٣.٧١١ کە گەورەترە لە ٢ کەواتا گۆڕاوی سالآنەی خزمەت کاریگەری معنەوی هەیە لەسەر خەرجی بەکاربردنی مامۆستایان

ب. کۆی داهاتی مانگانە = 5.029

کە گەورەترە لە 2 کەواتا گۆراوی کۆی داهاتی مانگانە کاریگەری معنەوی هەیە لەسەر خەرجی خێزان

ج. بروانامەی ماستەر= 1.670-

کە گەورەترە لە ٢ کەواتا گۆڕاوی بڕوانامەی ماستەر کاریگەری معنەوی هەیە لەسەر خەرجی بەکاربردنی مامۆستایان

د. بروامانەی بەکالیریۆس= 2<2.473-

کەواتا گۆڕاوی بڕوانامەی بەکەلۆریۆس کاریگەری مەعنەوی هەیە لەسەر خەرجی خێزان

ه. سێکتەری حکومی= 2<2.224_

کەواتا ئەم گۆڕاوە کاریگەری مەعنەوی هەیە لەسەر خەرجی بەکاربردنی مامۆستایان

و. رەگەزی مێ= 2<2.81-

کەواتا ئەم گۆڕاوە کاریگەری مەعنەوی هەیە لەسەر خەرجی مامۆستایان

ز. جۆری خوێندنی مندال حکومی= 2<4.211

کەواتا کاریگەری مە عنەوی هەیە لەسەر خەرجی مامۆستایان

٢-٦-٣ ڕاڤەکردنی ماوەی متمانە :

تێبینی ئەوە دەکەین کەوا ئەو گۆراوانەی کە خەملاندنمان بۆ کردوە هەموی دەکەوێتە نێوان ماوەی متمانەی 95% ی

Lower Bound / upper Bound

٢-٧تێستەکانی دوای خەملاندنی مۆدێلی پێوانەیی خەرجی بەکاربردن:

ا. تێستیF :

خشتەی ٧ تێستی F لە شیکاری ANOVA

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	27.911	7	3.987	12.125	.000
Residual	114.438	348	.329		
Total	142.349	355			

سەرچاوە : هەژمار کراوە لە لایەن توێژەرانەوە، ٢٠٢٤

لە خشتەی ٧لەبەر ئەوەی بەهای ئەگەری ئەم تێستە 0.05% <000 . واتا sig بچوکترە لە ٠.٠٥کە ئاماژەیە بۆ ئەوەی هەموو گۆڕاوەکان بەیەکەوە کاریگەری گرینگو معنەویان هەیە لەسەر خەرجی بەکاربردنی مامۆستایان وەک گۆڕاوی پاشکۆ

ب. **کورتەی مۆدێلی خەملێنراو**

ئەو مودێلەی کە پێشتر باسمان کرد خەملاندنمان بۆ کرد لە خشتەی ٦ دا ئەم مۆدێلەی کە باس دەکەین چۆنە لەم خشتەدا سەیری R Square دەکەین کە بریتییە لە 0.196 واتە نزیکەی 20% وە هەروەها adjusted R square رێژەکەی 0.180 دەبێت adjusted R Square نزیک بێت لە R square لێرەدا هەردوکیان لە روی رێژەیان نزیکن کە واتە مۆدێلەکی باشە بەلام ئە گەر رێژەیان جیاواز بوو مۆدێلەکە شکو گومانی لی دەکریت واتە 0.196 ئەو گۆرانکاریانەی کە رووەدات لەم مۆدێلە ، ئەو ٧ گۆراوانەی کە باسمان کرد دەی خەملێنین وەکو (سالانی خزمەت ، کۆی داهاتی مانگانە ، بروانامەی ما جستەر ، بروانامای بالا ، سێکتەری کارکردنی حکومی ، خوێندنی مندالی حکومی ، رەگەزی مێ) ئەو گۆراوانە پێشبینی بۆ دەکەین واتە راڤەی بۆ دەکات، خشتەی ٨ ببینە.

خشتەی ٨ کورتەی مۆدێلی خەملێنراو

Model Summary[j]

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	0.443	0.196	0.180	0.57345	1.90

سەرچاوە : هەژمار کراوە لە لایەن توێژەرانەوە، ٢٠٢٤

وە هەروەها Durbin Watson هەیە واتە ئەو گۆراوانەی تۆ خەملاندنت بۆ کردوە ئا یە گرفتی Auto correlation وە دەبیت قیمەتی Durbin Watson زور نزیک بیت لە (٢) ئنجا پەسەند دەکریت بۆ نمونە لەم خشتەدا 1.90 زەر نزیکە لە ٢ کەواتە دەتوانین بریار بدەین کە مۆدێلەکەی دروستمان کردیە موشکئلەی Autocorrelation نیە

ج. ئاماری پاشماوەکانResiduals:

خشتەی ٩ ئاماری پاشماوەکان

Residuals Statistics[a]

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	11.7517	13.6097	12.7388	.28040	356
Residual	-1.54105	2.57041	.00000	.56777	356
Std. Predicted Value	-3.521	3.106	.000	1.000	356
Std. Residual	-2.687	4.482	.000	.990	356

a. **Dependent Variable: کۆی خەرجیەکان**

سەرچاوە: هەژمار کراوە لە لایەن توێژەرانەوە، ٢٠٢٤ 1-2

لە خشتەی ژمارە ٩ (mean) وە Std.Deviation گرینگە کە mean بریتیە لە 12.7388وە Std.Deviation بریتیە لە ٢٨٠٤٠. کە بچوکترە لە mean کەواتە ئەمەش پێشبینیە بۆ ئەوەی کەوا پاشماوەکە یان ژاوە ژاواکان ئی ئەو مۆدێلەی کە دروستت کردیە بە شێوەی سروشتی دابەش بوە کە لە شێوەی ٣ دا هەیە کە شێوەی جەرەسی لە خۆ دەگرێت لە شێوەی ٣ دا mean _ Std Devation ئەو ژاوە ژاوەت پی دەلێت کە بە شێوەی جەرەسی پەرت بووە دەبێت بەهای mean زۆر نزیک بیت لە (0) وە هەروەها بەهای Std. Deviation زۆر نزیک بێت لە (١) ئینجا پاشماوەکان بە شێوەی سروشتی دابەش دەبن.

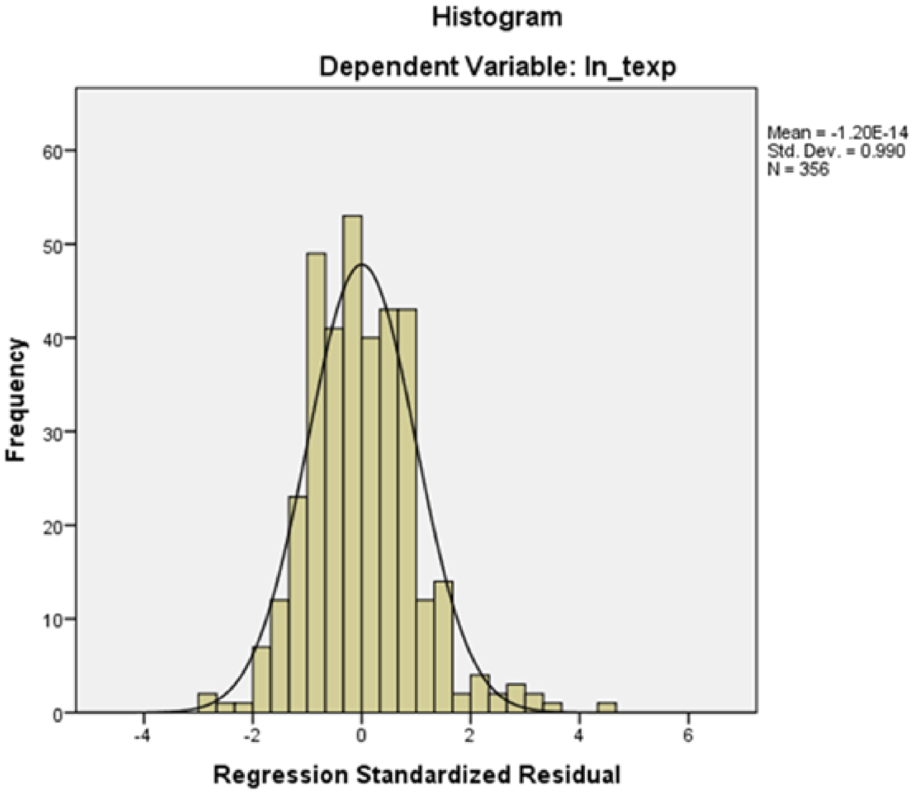

شێوەی ٣ دابەشبوونی سروشتی پاشماوەکانی مۆدێلی خەمڵێنراو

سەرچاوە : وێنە کراوە لە لایەن توێژەرانەوە، ٢٠٢٤

Mean = −0.000000000000012 = 0   and   SD= 0.99 =1

دەرئەنجامەکان

1. ئەو مامۆستایانەی کە سامپڵمان لێ وەرگرتووە بەرزترین تەمەنیان (64) سال ، تێکرایی تەمەن (mean) بەشداربووان سامپڵەکە (38.4) لە کۆی (356) مامۆستا. بەرزترین ساڵانی خزمەتیان کە (40) سال بووە. وە زۆرترین مووچەی مانگانەیان (12500000) وە کەمترین مووچەی مانگانە (60000.0) بە تێکرایی مووچەی مانگانە(mean) بەشداربووان سامپل (1007528.08) .
2. ئەو ماموستایانەی بەکالوریوسیان هەیە 20 کەسن لە کۆی 356 ماموستا دەگاتە ریژەی 5.62% وکەوا ئەو ماموستایانەی ماستەریان هەیە 11 کەسن بە ریژەی 3.09% هەروەها لە ریژەی 2.81% دەکاتە 10 ماموستای هەلکری بروانامەی دکتورا لە کوتاییدا زورترین هەلگری بروانامەی دبلوم نزیکەیی 315 ماموستانە بە ریژەی 88.48% کە زۆرینەی سامپڵی توێژینەوەکە پێک دێنن.
3. ئەو مامۆستایانەی کە سامپڵمان بۆ وەرگرتووە زۆرترینان ڕایان وایە کە هەلئاوسان کاریگری هەیە لەسەر خەرجی بەکاربردنیان
4. 147 ماموستا منداڵەکانیان لە خویندنی تایبت دەخوینن بە ریژەی 41.29 % کاتیک بەراورد بکریت لەکەل 209 مامۆستا کە منداڵەکانیان لە خوێندنی حکومین کە دەکاتە بە ریژەی 58.71% بۆیە زۆرینە ریژە ماموستاکان مندالەکانی لە مەکتەبی حکومیە.
5. ئەو مامۆستایانەی کە لە سێکتەری حکومی کار دەکەن ژمارەیان١٤٣ مامۆستایە کە ١٣٠ کەسیان هەڵگری بڕوانامەی دپلۆمن. ٥ مامۆستا هەڵگری بەکالۆریۆسن، ٦ ماستەر، وە تەنها ٢ دکتۆرا. لە کاتێکدا ئەو مامۆستایانەی لە سێکتەر ناحکومی کار دەکەن کە بریتێن لە ٢١٣ مامۆستا کە ١٨٥ هەڵگری بڕوانامەی دپلۆمن. ١٥ مامۆستا هەڵگری بەکالۆریۆسن، ٥ ماستەر، وە ٨ مامۆستا هەڵگری بڕوانامەی دکتۆران. 83 ماموستا مندالةكانيان لةخويندني حكومي دةخوينن خؤشيان لة حكومي كاردةكةن بةلام 60ماموستا لة كةرتي حكومي كاردةكةن كة مندالةكانيان لة كةرتي تايبةت دةخوينن وة total هةردووكيان 143كةسن بةلام ئةو ماموستايانةي كة سيكتةري كاركردنيان لة ناحكومي ييش دةكةن 126 ماموستا كة مندالةكانيان لة كةرتي حكومي دةخوينن بةلام 87 كةسيش دةلي كة مندالةكانيان لة كةرتي تايبةت دةخوينن total هةردووكيان213 كةسة وة total ئةو خويندكارانةي كة لة كةرتي حكومي دةخوينن 209كةسة بةلام total تايبةت 147وة total هةردووكيان پيكةوة 356ماموستاية.
6. دەرکەوت کە پەیوەندی ڕاستاوانەی هەیە لەگەڵ خەرجی بەکاربردنی مامۆستایان کە خەرجی مامۆستایان زیاد دەکات بە ڕێژەی 1.5% بە هۆی زیاد بونی یەک ساڵ خزمەت

7. پەیوەندیکی ڕاستەوانە هەیە لەگەڵ خەرجی مامۆستایان ئەگەر داهاتی مانگانە زیاد بوو بە ڕێژەی 1% ئەوا خەرجی خێزانی مامۆستایان زیاد دەکات بە ڕێژەی 0.28% واتا لاری سنورەکی بەکاربردن .
8. ئەو مامۆستایانەی کە هەڵگری بڕوانامەی ماستەرن بە ڕێژەی 3% خەرجیان کەمترە بە بەراورد لەگەل ئەو مامۆستایانەی کە هەڵگری بڕوانامەی دکتۆران، لەبەر ئەوەی بڕوانامەی دکتۆرا وەک گۆڕاوی جۆری بنچینە دانراوە .
9. ئەو مامۆستایانەی کە هەڵگری بڕوانامەی بە کالۆریۆسن بە ڕێژەی 3.4% خەرجیان کەمترە بە بەراورد لەگەڵ ئەو مامۆستایانەی کە هەڵگری بڕوانامەی دکتۆران
10. پەیوەندی ڕاستەوخۆی هەیە لەگەڵ خەرجی بەکاربردنی خێزان بە جۆرێک خەرجی ئەو خێزانانەی کە منداڵیان دەخوێنێت بە ڕێژەی 2.6% زیاترە بە بەراورد لەکەل ئەو خێزانانەی کە منداڵیان ناخوێنێت (گۆڕاوی بنچینە).

ڕاسپاردەکان

بە پشتبەستن بەو دەرئەنجام و تێڕوانینانەی لە توێژینەوەکە لەسەر خەرجی بەکاربردن لە نێوان مامۆستایانی پەروەردە لە پارێزگای هەولێر لە ساڵی ٢٠٢٣دا کۆکراونەتەوە، دەتوانرێت چەند پێشنیارێک پێشنیار بکرێت بۆ بەرزکردنەوەی خۆشگوزەرانی ئابووری و خۆشگوزەرانی ئەم گروپە دیمۆگرافییە:

1. بەرنامەکانی پەروەردەی دارایی: جێبەجێکردنی بەرنامەکانی پەروەردەی دارایی بە ئامانجی باشترکردنی خوێندەواری دارایی و توانای بەڕێوەبردنی پارەی مامۆستایانی پەروەردە.
2. پشتگیری بۆ خوێندنی بەردەوام: دابینکردنی پشتگیری و هاندان بۆ مامۆستایانی پەروەردە بۆ بەدواداچوونی خوێندنی بەردەوام و دەرفەتی گەشەپێدانی پیشەیی. وەبەرهێنان لە سەرمایەی مرۆیی پیشەییەکانی پەروەردە نەک هەر توانای داهاتیان بەرز دەکاتەوە بەڵکو فێربوونی تەواوی ژیان و پەرەپێدانی لێهاتوویی پەروەردە دەکات، کە دەتوانێت ببێتە هۆی دەرئەنجامی ئابووری باشتر بۆ خۆیان و خێزانەکانیان.
3. دەستڕاگەیشتن بە خانووبەرەی گونجاو: چارەسەرکردنی ئاستەنگەکانی گونجاوی خانووبەرە بە جێبەجێکردنی سیاسەتەکان بۆ زیادکردنی دەستڕاگەیشتن بە بژاردەکانی خانووبەرەی گونجاو بۆ مامۆستایانی پەروەردە. دەستپێشخەرییەکانی خانووبەرەی گونجاو، وەک بەرنامەکانی خانووبەرەی پاڵپشتیکراو یان قەرزی خانووبەرەی کەم سوود، دەتوانن بارگرانییە داراییەکان کەم بکەنەوە و مامۆستایانی پەروەردە بتوانن سەرچاوەی زیاتر بۆ پێداویستییە سەرەکییەکانی دیکە تەرخان بکەن، لەوانەش پەروەردە و چاودێری تەندروستی.

4. یارمەتی دارایی ئامانجدار: دابینکردنی بەرنامەی هاوکاری دارایی ئامانجدار، وەکو یارمەتی پەروەردە یان سکۆلەرشیپ، بۆ پشتگیریکردنی مامۆستایانی پەروەردە و خێزانەکانیان لە دابینکردنی خەرجییەکانی پەروەردەدا. بە کەمکردنەوەی بەربەستە داراییەکانی بەردەم پەروەردە، ئەم جۆرە بەرنامانە دەتوانن دەستڕاگەیشتن بە خوێندنی کوالیتی بۆ منداڵەکانیان ئاسان بکەن و بەشداری بکەن لە جووڵەی ئابووری کۆمەڵایەتی درێژخایەنی ماڵەکەدا.
5. پێشخستنی پاشەکەوت و وەبەرهێنان: هاندانی مامۆستایانی پەروەردە بۆ پاشەکەوتکردن و وەبەرهێنان لە ئامرازە داراییە جۆراوجۆرەکان بۆ بنیاتنانی سامان و خۆڕاگری دارایی. پێشخستنی خووی پاشەکەوتکردن و وەبەرهێنان لە ڕێگەی هاندان، کەمکردنەوەی باج و یارمەتی پلاندانانی دارایی دەتوانێت یارمەتی مامۆستایانی پەروەردە بدات بۆ دەستەبەرکردنی داهاتووی دارایی خۆیان و کەمکردنەوەی مەترسییە ئابوورییەکانی پەیوەست بە خەرجییە چاوەڕواننەکراوەکان یان هەڵاوسانی داهات.
6. ژینگەی کارکردنی پاڵپشت: پەروەردەکردنی ژینگەیەکی کارکردنی پاڵپشت کە هاوسەنگی ژیانی کار، گەشەکردنی پیشەیی و ڕەزامەندی لە کار بۆ مامۆستایانی پەروەردە بەرەوپێش دەبات. دابینکردنی سەرچاوەی گونجاو، دەرفەتی ڕاهێنان، و بەرنامەکانی پەرەپێدانی پیشەیی دەتوانێت ئاسایشی کار و ڕەزامەندی لە کار بەرز بکاتەوە، کەمکردنەوەی فشاری دارایی و باشترکردنی خۆشگوزەرانی گشتی.
7. بەشداریکردنی کۆمەڵگا و پشتگیری کۆمەڵایەتی: ئاسانکاری بۆ بەشداریکردنی کۆمەڵگا و تۆڕەکانی پشتگیری کۆمەڵایەتی بۆ مامۆستایانی پەروەردە بۆ هاوبەشکردنی ئەزموونەکان، سەرچاوەکان و باشترین پراکتیزەکان. بنیاتنانی سەرمایەی کۆمەڵایەتی لەناو کۆمەڵگەی پەروەردەدا دەتوانێت پشتگیری سۆزداری، دەرفەتی تۆڕکردن، و دەستڕاگەیشتن بە سەرچاوە بەنرخەکان دابین بکات، پەروەردەکردنی خۆڕاگری و بەرزکردنەوەی بەهێزکردنی ئابووری.
8. داکۆکیکردن لە سیاسەت و هاوکاری لایەنە پەیوەندیدارەکان: داکۆکیکردن لە چاکسازییەکانی سیاسەت و هاوکاری لایەنە پەیوەندیدارەکان بۆ چارەسەرکردنی پرسە سیستمییەکان کە کاریگەرییان لەسەر باشی ئابووری مامۆستایانی پەروەردە هەیە. بەشداریکردنی داڕێژەرانی سیاسەت، دەزگاکانی حکومەت، دامەزراوە پەروەردەییەکان و ڕێکخراوە کۆمەڵایەتییەکان لە هەوڵە هاوبەشەکاندا دەتوانێت گۆڕانکارییەکانی سیاسەت، تەرخانکردنی سەرچاوە و پەرەپێدانی بەرنامەکان بباتە پێشەوە بۆ باشتر پشتگیریکردنی پیشەییەکانی پەروەردە و خێزانەکانیان.

سەرچاوەکان

1. حمد، فاطمة عبد الكريم. (2020). "تأثير الظروف الاقتصادية على الإنفاق الاستهلاكي للمعلمين في محافظة أربيل: دراسة ميدانية." مجلة الاقتصاد والإدارة 7(1): 89-102.
2. خضر، علي رضا. (2019). "أنماط الإنفاق لأسر المعلمين وعوامل التأثير عليها في إقليم كردستان العراق." مجلة العلوم الاقتصادية والتنمية 12(3): 45-58.
3. يوسف، حسن علي. (2018). "تحليل العوامل التي تؤثر على الإنفاق الاستهلاكي للمعلمين في مدينة أربيل." مجلة الاقتصاد والمالية العراقية 5(2): 112-125.
4. صالح، محمود علي. (2017). "تقييم أنماط الإنفاق والتوجهات الاستهلاكية للمعلمين في إقليم كردستان العراق." مجلة العلوم الاقتصادية والإدارية 9(4): 67-79.
5. عبد الله، سعيد نصر. (2016). "تحليل عوامل الإنفاق الاستهلاكي للمعلمين في محافظة أربيل وتوصياتها." مجلة البحوث الاقتصادية والاجتماعية 3(1): 34-47.
6. حميد، زينب فؤاد. (2015). "أنماط الإنفاق وعوامل التأثير عليها للمعلمين في محافظة أربيل." مجلة الاقتصاد والتنمية البشرية 2(3): 56-68.
7. علي، محمد حسين. (2014). "تحليل نمط الإنفاق والمعوقات التي تواجه أسر المعلمين في محافظة أربيل." مجلة العلوم الاقتصادية والاجتماعية 1(2): 78-90.
8. عبد الرحمن، سلمى نصير. (2013). "أثر الأزمة الاقتصادية على الإنفاق الاستهلاكي للمعلمين في إقليم كردستان العراق." مجلة الاقتصاد والمالية 6(4): 101-114.
9. عباس، زينب حسن. (2012). "تحليل أنماط الإنفاق لأسر المعلمين وعوامل تحديد مستوى الإنفاق: دراسة ميدانية في مدينة أربيل." مجلة البحوث الاقتصادية والتنموية 4(2): 89-102.

Charron-Chénier, R. (2018). Spending bundles: Incorporating household expenditures in the sociology of consumption. *Socius*, *4*, 237802311775283. https://doi.org/10.1177/2378023117752834

- Inc, N. S. P. (2010b). Household spending: Who Spends how Much on what.

پاشکۆکان

پاشکۆی ١ فۆرمی وەرگرتنی زانیاری سامپڵی توێژینەوەکە

فۆرمی ڕاپرسی

سڵاو و ڕێز...

ئەم فۆرمە تەنها بۆ مەبەستی توێژینەوەی زانستی قوتابیانی قۆناغی چوارەمی بەشی ئابووری / کۆلێژی بەڕێوەبردن و ئابوری/ زانکۆی سەلاحەدین - هەولێر لەژێر ناونیشانی (دیاریکردنی ئەو هۆکارە گرنگانەی کە کاریگەری دەکەنە سەر خەرجی خێزانی مامۆستایانی کەرتی پەروەردە لە پارێزگای هەولێر) بەکاردێت ، و تەنها مامۆستا خێزاندارەکان دەگرێتەوە. تکایە وەڵامی پرسیارەکان بە ڕوونی بنوسە و نیشانەی ✓ لەناو چوارگۆشەی هەڵبژاردەکەت دابنێ. هاوکاریتان جێی سوپاس و پێزانینمانە.

(توێژەران)

1- تەمەن:
2- ساڵانی خزمەت وەک مامۆستا:
3- ژمارەی منداڵ:
4- مووچەی مانگانە بە دینار:
5- بڕی داهاتی مانگانەت لە پیشەی دیکە ئەگەر هەیە:
6- داهاتی مانگانەی هاوسەر:
7- پاشەکەوتی مانگانە چەندە، ئەگەر هەیە:
8- خەرجی مانگانەی خواردن:
9- خەرجی مانگانەی کری خانو ئەگەر هەیە:
10- خەرجی مانگانەی هاتوچۆ:
11- خەرجی مانگانەی چارەسەری تەندروستی:
12- خەرجی دیکە:
13- بڕوانامە: دبلۆم ☐ بکالۆرۆس ☐ ماستەر ☐ دکتۆرا ☐
14- جۆری پیشەی مامۆستایی: حکومی ☐ ناحکومی (ئەهلی) ☐ هەردوکیان ☐ وانەبێژ (عقد)
15- ڕەگەز: نێر ☐ مێ ☐
16- پێشبینی دەکەی مانگانە مووچەکەت لە کاتی خۆی وەرگری: بەڵێ ☐ نەخێر ☐
17- ئایا بەرزبوونەوەی نرخی شمەک کاریگەری هەیە لەسەر خەرجی خێزانت: بەڵێ ☐ نەخێر ☐
18- جۆری خوێندنی منداڵ: قوتابخانەی حکومی ☐ قوتابخانەی تایبەت ☐ ناخوێنێ ☐
19- مانگانە هیچ بڕە پارەیێک قەرز دەکەی بۆ خەرجی ماڵ: بەڵێ ☐ نەخێر ☐